

20. ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ КЕЙС-МЕТОДІВ

Якимчук Т.В.,

НУХТ м. Київ, Україна

Кейс-метод (від англ. слова case – випадок) – це метод ситуаційного навчання, який передбачає розгляд та аналіз ситуацій, що мали місце в практиці господарювання підприємств різних галузей, або ситуацій, що були придумані з урахуванням особливостей діяльності підприємств та існуючих умов їх функціонування. Головна мета застосування кейс-методів у навчальному процесі ВНЗ – навчити студентів, використовуючи набуті теоретичні знання, вирішувати конкретні неструктуровані проблеми, з якими вони можуть стикнутись у реальному житті, як майбутні дипломовані спеціалісти певної галузі знань.

В Україні використання кейс-методів стало поширюватись у другій половині 90-х років ХХ ст. [2, с. 277]. На сьогоднішній день все більше науковців та освітян говорить про доцільність використання кейс-методів у навчальному процесі для підвищення рівня якості освіти. Адже, одним з основним факторів недостатньої задоволеності якістю наданої освіти як серед студентів, так і серед потенційних роботодавців є відірваність теорії від практики: теоретично обізнані молоді фахівці не завжди спроможні одразу вирішити поставлені перед ними практичні проблеми реальних підприємств. Для ліквідації цього недоліку у навчальному процесі

і рекомендують аналізувати минулий досвід підприємств, розглядати альтернативні можливості виходу зі складної ситуації, описаної в кейсі, вчитись приймати необхідні управлінські рішення для вирішення та уникнення проблем певного кейсу.

Кейс-методи можуть використовуватись як під час лекційних, так і на практичних заняттях. На лекціях в силу різних причин дещо складніше залучити студентів до активної участі у розгляді кейсу [1], а тому досить часто лектору доводиться обмежуватись наведенням реальних прикладів для пояснення або закріплення теоретичних положень з лекційного матеріалу.

На практичних заняттях ситуація інакша, так як студенти усвідомлюють необхідність своєї активної участі у вирішенні поставлених завдань з метою отримання бажаної кількості балів. Це пов'язано з тим, що крім іншим цілей, кейс може бути використаний для оцінки рівня засвоєних теоретичних знань та можливості їх використання на практиці. Варто зауважити, що робота з кейсами, рівень активності та зацікавленості студентів під час його розв'язання в значній мірі залежить від майстерності викладача організувати роботу групи. Безперечно, є й інші фактори, які впливають на ефективність роботи студентів на практичному занятті в процесі розв'язання кейсу, проте саме на викладача покладена відповідальність:

- за стимулювання студентів до участі у обговоренні різноманітних питань;

- за створення умов, в яких студенти змогли б поділитися власним досвідом, ідеями, знаннями;

- за спрямування студентів до критичного мислення, аналізу та пошуку рішень кейсу з використанням теоретичних знань.

Використання кейс-методів на практичних заняттях має як переваги, так і недоліки. В табл. 1 на основі власного досвіду застосування кейсів для вирішення конфліктних ситуацій в межах вивчення дисципліни «Конфліктологія» та для оцінки знань студентів ми узагальнили переваги і недоліки використання кейс-методів у навчальному процесі. Умовно роботу над кейсом ми поділити на чотири етапи (підготовка до практичних занять, робота над розв'язанням кейсу в аудиторії, оцінювання та отриманий результат) і на кожному етапі вказали основні недоліки і переваги використання кейс-методів (табл. 1) з рекомендаціями як ліквідувати або мінімізувати на практичних заняттях негативні прояви у роботі студентів внаслідок застосування кейсів.

Переваги та недоліки використання кейс-методів
на різних етапах роботи з кейсом

Таблиця 1

Етап роботи з кейсом	Недоліки	Переваги	Рекомендації
1	2	3	4
Підготовка до практичних занять	<ul style="list-style-type: none"> - вимагає додаткових зусиль та самоорганізації студента - не здатність всіх студентів виокремити сферу самостійних досліджень 	<ul style="list-style-type: none"> - студент має можливість поглибити знання про середовище функціонування підприємства, дослідити досвід вирішення подібних проблем 	<ul style="list-style-type: none"> конкретизувати питання, які вносяться на самостійне дослідження
Робота над розв'язанням кейсу в аудиторії	<ul style="list-style-type: none"> - студент може вирішити проблему кейса ситуативно без теоретичної бази і розуміння особливостей діяльності підприємства - низький рівень активності студентів без попередньої підготовки до заняття - пошук єдиної правильної відповіді 	<ul style="list-style-type: none"> - обмін знаннями, ідеями, досвідом у випадку ретельної підготовки всіх студентів - можливість розвивати мислення, інтуїцію менеджера 	<ul style="list-style-type: none"> питання необхідно сформулювати таким чином, щоб теоретичне підґрунтя прийнятих рішень було озвучене у відповіді
Оцінювання	<ul style="list-style-type: none"> - складність оцінити індивідуальний внесок кожного студента у загальноприйняте рішення (під)групи - суб'єктивність самостійного оцінювання студентами одногрупників 	<ul style="list-style-type: none"> - можливість використання оцінювання для стимулювання взаємодії студентів у групі - можливість самостійного розподілу балів між студентами групи 	<ul style="list-style-type: none"> чітко сформулювати шкалу оцінювання з урахуванням посилення на теоретичні положення, роботу в групі тощо
Отриманий результат	<ul style="list-style-type: none"> - важко оцінити і перевірити набуті вміння вирішувати практичні завдання - формування стереотипної поведінки у подібних до кейса ситуаціях 	<ul style="list-style-type: none"> - розуміння взаємозв'язку теорії та практики, - набуття навиків вирішення практичних проблем у діяльності підприємства 	<ul style="list-style-type: none"> -

Врахувавши основні переваги та недоліки використання кейс-методів, нами було зроблено наступні висновки. Під час проведення практичних занять доцільно поєднувати різні методи: вивчення теоретичних основ вимагає використання традиційних методів навчання, а для їх закріплення доречно використовувати кейс-методи. Таке поєднання методів дозволить сформувати базу і набутти практичних навиків у вирішенні реальних ситуацій.

В подальшому в рамках дослідження питань використання кейс-методів необхідно створити кейси з урахуванням всіх рекомендацій та направити зусилля на удосконалення організації роботи над кейсом в аудиторії.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Пішак В.П., Захарчук О.І., Кривчанська М.І. З досвіду застосування кейс-методу та проактивної презентації при читанні лекційного матеріалу // Медична освіта. – 2013. - №1. – С. 16-20.

2. Шумська С.Є., Бучинська Т.В. Використання кейс-методу у професійному навчанні // Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна». – 2013. - №2(8). – С. 277-280.